

Sicherungsverwahrung Vastzitten ná de straf

Zeger Luyendijk

Voor het Duitse constitutionele hof in Karlsruhe heeft de Duitse Bondsregering vorige week de wettelijke mogelijkheid verdedigd strafgevangenen ook na het uitzitten van hun straf onbeperkt achter slot en grendel te houden, wanneer gevaar bestaat op recidive. Deze zogeheten 'Sicherungsverwahrung' werd in 1933 door de nazi's ingevoerd en na de oorlog slechts in beperkte mate afgezwakt. Zo werd onder meer de periode waarin gevangenen langer vastgehouden konden worden teruggebracht tot maximaal tien jaar, met de mogelijkheid eerder vrij te komen bij goed gedrag of een gunstige psychologische beoordeling.

Het straffe middel werd relatief spaarzaam toegepast, tot halverwege de jaren negentig toen Duitsland werd opgeschrikt door een serie misdrijven tegen kinderen. Politici van alle partijen verkondigden dat de daders 'nooit meer vrij' mochten

komen wat in 1998 leidde tot het schrappen van de beperking van tien jaar van de *Sicherungsverwahrung*, met terugwerkende kracht. Vier jaar later gaf de huidige regering van SPD en Groenen rechters de mogelijkheid om bij een veroordeling een eventuele 'Sicherungsverwahrung' alvast in te bouwen. Bovendien veranderden vier deelstaten (Beieren, Sachsen, Thüringen en Sachsen-Anhalt) hun politiewetten dusdanig, dat gevangen zonder veel moeite achteraf op een bepaald moment gedurende hun gevangenschap of zelfs wanneer ze weer op vrije voeten waren, langer of opnieuw vastgezet zouden kunnen worden. De maatregelen leidden in vijf jaar tijd tot een verdubbeling van het aantal gevangen in *Sicherungsverwahrung*, tot meer dan 300 op dit moment.

De serie wetwijzigingen leidde tot heftige discussies en tot – uiteindelijk – twee klachten bij het constitutionele hof. Een klacht werd ingediend door een 46-jarige man die in 2000 vrij zou komen uit de *Sicherungsverwahrung* maar door het schrap-

pen van de beperking van tien jaar vast bleef zitten. De andere klacht was afkomstig van een man in Beieren die zonder opgaaf van redenen op grond van de deelstaatverordeningen in hechtenis bleef na het uitzitten van zijn straf. Formeel in het geding zijn het verbod in de Grondwet op 'terugwerkende kracht' (*rückwirkungsverbot*) en de competentie van deelstaten om in strafzaakwesties wetten af te kondigen.

Maar voor de critici gaat het vooral om het behoud van de rechtsstaat in Duitsland. Het gevaar dreigt, schrijft de bekende jurist en journalist Heribert Prantl in de *Süddeutsche Zeitung*, dat iemand in de toekomst in hechtenis wordt genomen op basis van de mening van een deskundige, dat de persoon in kwestie een misdaad zou kunnen begaan. En daarmee zou de rechtsstaat in Duitsland kunnen wegzakken, tot waar die in 1933 was beland. Het hof doet volgende maand uitspraak.

ICB-en in NY

Christ'l Dullaert, New York

In het statuut van het Internationaal Strafhof (ICC) wordt gesproken van een 'independent representative body of counsel or legal associations'. Vandaar de oprichting van de International Criminal Bar (ICB), die van 10 tot 12 september weer bijeen was in New York. Een opmerkelijke plek van samenkomst zou je denken, wetend dat uitgerekend de VS het oprichtingsverdrag niet heeft ondertekend. Maar bepaalde uitwerkingen van dat verdrag worden nu eenmaal bij de VN, in New York, besproken. De eerste dag van de ICB-vergadering werd dan ook grotendeels doorgebracht bij de VN. De vergadering, over de erkenning van het ICB, begon om 10.00 uur, en je moet er eerder zijn vanwege de zware beveiligingsmaatregelen. Later bleek dat als er bij de VN een vergadering om 10.00 uur begint, je geluk hebt als iedereen er om 10.15 uur is.

Spaanse advocaten bleken naast het ICB een eigen vertegenwoordiging bij het ICC te willen, waarschijnlijk omdat de twee officiële voertalen bij het Strafhof Engels en Frans zijn. Na de bijeenkomst

bij de VN begon de echte ICB-vergadering en wel in het prachtige gebouw van de New Yorkse Orde van Advocaten. Ik had nog niet zoveel dekens uit de hele wereld bij elkaar gezien. Uit Mexico, de Filippijnen, Libanon, Mali, Kongo – ze waren er allemaal. Daarnaast waren er nog vertegenwoordigers van bijvoorbeeld een Arabische Orde van Advocaten (waarin 22 Arabische landen vertegenwoordigd zijn), uit Rusland een vertegenwoordiger van de Doema en vertegenwoordigers en vertegenwoordigers van mensenrechtenorganisaties en slachtofferorganisaties.

De gastheer, de deken van New York, verontschuldigde zich in een toespraak voor het feit dat de VS het oprichtingsverdrag niet had ondertekend. 'Wie kan er nu tegen het vervolgen van misdaden tegen de mensheid zijn?' Wie meer wil weten over de inhoud van de vergadering, zoals de vaststelling van gedragsregels: www.bpi-icb.org, een site overigens die door de Orde wordt 'gehost'. Ook het bureau van het ICB is bij de Nederlandse Orde gehuisvest. De volgende vergadering van het ICB wordt op 26 april 2004 in St. Petersburg gehouden.

De deken van Libanon, Raymond Chedid, op de bank met de auteur van dit bericht.